

ДИЛЕМАТА НА СОБСТВЕНИТЕ ИМЕНА¹

Keywords: singular terms, proper names, referential theory, description theory

Abstract: The purpose of the present text is to present the specific function of proper names. Therefore, I will initially consider the now classic concepts of the meaning of proper names, which could be divided into two main types - referential and descriptive. I will analyze the problems that each of them not only solves but also creates. In conclusion, I will present an alternative pragmatic approach to avoid the difficulties that have arisen.

„Двата възгледа са пътеки, водещи до различаващи се и древни метафизически системи. Първият води до последните обекти на референцията, до субстанцията на схоластиците и до Gegenstände от Tractatus². Вторият води до идентичността на неразличимите и до променливите на квантификацията като единствените референциални термини в езика.“

Джон Сърл, „Собствени имена“

В настоящия текст ще изследвам специфичната роля на собствените имена. За тази цел ще представя дилемата между референциалната и дескриптивна теория и възможното прагматично бяство от нея.

Единични термини

Под единичен термин се разбира израз, който може или претедира да означава индивидуален обект, предмет или събитие в най-широк смисъл. Парадигмален пример са собствените имена като да кажем „Иван Вазов“. Към сингуларните изрази спадат и по-сложни конструкции като „настоящият президент на България“. В логиката те се наричат определителни описания, а именно изрази които могат да се отнасят към един единствен предмет чрез някаква негова уникална характеристика. Роля на единични термини изпълняват също личните местоимения като „аз“ или „той“, както и показателните местоимения „това“ и „онова“, често следвани от съществително нарицателно, чрез което се образуват конструкции като „този стол“ или „онзи кон“. Често те се подвеждат под общата рубрика „индексикалии“ като се приема, че

¹ Това изследване е финансирано от Европейския съюз - NextGenerationEU, чрез Националния план за възстановяване и устойчивост на Република България, проект № BG-RRP-2.004-0008-C01.

² Става дума за предметите от *Логико-философски трактат* на Витгенщайн.

тяхното значение зависи от контекста, в който се употребяват. Тук акцентът ще падне върху анализа на семантиката на собствените имена като имплицитно ще се посочат и разликите с останалите видове сингуларни термини.

Референциална теория за значението

Класически пример за референциална теория за значението на собствените имена е концепцията на Джон Ст. Мил, изложена в „Система на логиката“. Мил нарича всички категорематични изрази „имена“ и смята, че най-фундаменталното им класифициране е на общи и единични в зависимост от това, дали могат да означават много обекти или само един. От логическа гледна точка е от значение и разграничението, което прокарва между денотация и конотация. Денотацията на един термин се състои от обектите, към които той истинно се прилага, а конотацията включва колекция от атрибути, характеризиращи единствено и само тях. Така общите имена винаги са конотативни, защото в съдържанието им се излагат съществените и отличителни свойства, присъщи на предметите от дадения клас. Единичните термини, от друга страна, биват както конотативни, така и неконотативни. На това подразделение съответства и разлика в граматическата им структура. Когато единичното име е образувано от общо, конотативно име чрез прибавяне на определителен член, то полученият по този начин израз се отнася до един-единствен обект, който е уникален носител на изразената характеристика. В такъв случай значението на името се разбира посредством смисъла на общия термин без да е необходимо директно отнасяне до съответния предмет (ако изобщо има такъв). От своя страна неконотативните собствени имена просто се „прикачат към самия обект и не са зависими от ...каквато и да е негова характеристика“. (Mill, 1975: 20) Те са символи, „без значение“, които винаги имат референция, но не носят в допълнение към нея някакво информативно съдържание. За Мил именно неконотативните единични термини са модел за ролята, която играят собствените имена и както логически, така и епистемологически те не са сводими до определително описание или набор от такива. Според него двата класа фрази изпълняват различни цели: единичните термини в тесен смисъл на думата просто са знак за наименования чрез тях предмет, докато дескрипциите изразяват факти, свързани с него. Ако ги приравним, то би се оказало, че признакът с необходимост съставят идентичността на обектите, което само по себе си е проблематично. Нека за илюстрация да разгледаме какво представлява значението на името „Софрониск“ и да допуснем, че освен човека Софрониск, то включва и характеристиките на гръцки скулптор, който е бил баща на Сократ и т.н. Тогава твърдението „Софрониск е гръцки скулптор, който е бил баща на Сократ“ би било аналитично и не би зависело от емпиричните факти. Но Софрониск случайно е станал баща на Сократ и можем да си представим свят, в който това не се е случило. По-общо ако установим, че някое от

тези качества, носени от смисъла на името, не е било присъщо на реферирания индивид, то би ли следвало, че той би престанал да бъде самия себе си? Изглежда, че отговорът е отрицателен и поради това уникалните атрибути, изразявани от дескрипцията, не би трябвало да съставят каквато и да е част от значението на името. Казно по-друг начин рефериращата функция на езика, изпълнявана от собствените имена, е коренно различна от описващата.

Във връзка с референциалната концепция, според която знакът „а“ просто се свързва с обекта а, могат да бъдат поставени два типа проблеми. Първият от тях условно може да бъде наречен „прагматичен“ (при Мил той има епистемологична интерпретация), а именно как фактически се осъществява отношението име-обект в комуникативната ситуация? Вторият клас от въпроси има по-скоро строго логическа природа. Ще ги разгледам последователно, за да видим какви са скритите недостатъци на референциалната теория за значението.

Обяснението, което намираме при Мил на първия въпрос е следното. Собственото име прилича на знак, който нанасяме върху предмета, за да можем да го отличим от подобните му и в последствие да го открием. Така например ние поставяме имена на лодките и носим баджове на конференции. Директната физическа връзка между символа и обекта обаче не обяснява как бихме могли да употребяваме имената, когато предметите не са непосредствено налични. За да се получи по-точно тълкуване Мил добавя, че ние наименуваме не самите вещи, а менталните образи, които имаме за тях. Така референциалната семантична теория бива допълнена с психологически елементи, които имат претенцията да разясняват как сме в състояние да мислим и говорим за физически отсъстващи неща. Именно защото значението съвпада с менталния образ, то винаги можем да го извикаме в паметта и да го съотнесем с името. Но ако приемем, че семантичната релация включва нагледни компоненти, които собствено служат да обосноват реалното функциониране на собствените имена, то ще се изправим пред два нови проблема. На първо място, репрезентацията се свързва с времево и пространствено локализиран обект в някаква негова специфична даденост.³ Тъй като представите ни са винаги конкретни, то при повторна среща със същия предмет, ще получим различна психологическа картина. Тогава коя от двете би трябвало да се приемем за значение на единичния термин? На едно такова възражение би могло да се отговори, че между представите съществува вид асоциативна връзка, която гарантира континуитет и съответно идентификация, като последната от тях във времето се явява най-адекватна. Това обаче може би е необходимо, но не и достатъчно обяснение, защото при него се предполага, че употребата на собствените имена е възможна само при относително дълготрайно и устойчиво

³ По-подробно обяснение може да се намери в Tugendhat, E., Wolf, U., *Logisch-semantische Propädeutic, S.*, 1983, превод на български език Т. Полименов.

наблюдение на обектите. Обичайната езикова практика опровергава такава хипотеза, тъй като ги използваме както за неща, с които не сме непосредствено запознати, така и за фикционални лица и вещи. Теорията на Мил също така не може да даде коректно обяснение за интересубективното осъществяване на комуникацията. Ако значението е твърдествено на представата, а тя е нещо лично и субективно, то всеки член на езиковата общност би придавал различна индивидуална интерпретация на имената. Затова една и съща дума, например „Иван Петров“, би се асоциирала от индивида Х с една идея, а от индивида У с друга. Личните имена, обаче, в конкретна лингвистична група претендират да се отнасят до физически обекти във всички техни аспекти, безотносително от каквито и да е частни репрезентации.

Както вече беше посочено от основната идея на класическата референциална теория следват не само познавателни, но и логически проблеми. Те могат да бъдат обособени в два основни типа: твърдения, които включват имена без референт (в частност негативните екзистенциални твърдения) и нарушението на принципа на Лайбниц за субституция на идентичните (в частност твърденията за идентичност и интенционалните контексти). Нека накратко скицираме в какво по-точно се състоят логическите затруднения.⁴ Ако се приеме чистата референциална концепция, то следва че имената, които нямат референт би трябвало да бъдат безсмислени, тъй като, както вече беше посочено, те нямат собствено информативно съдържание, а служат само за посочване на конкретен обект. Името трябва да обозначава обекта и ако не го обозначава, то изобщо не може да бъде име. Тогава и всяко изречение, което съдържа подобни изрази в крайна сметка ще се окаже безсмислено. Но например изреченията, в които се отрича съществуване на предмети, означавани от този вид имена са не само смислени, но дори и истинни. Възможният ход в съгласие с концепцията на Мил е да кажем, че тук не става дума за реални обекти, а за нашите фикционални представи за тях, конструирани във въображението. Така в изреченията „Шерлок Холмс е велик детектив“ и „Шерлок Холмс не съществува“ името „Шерлок Холмс“ ще се отнася до създадената от индивида идея за Шерлок Холмс, а не до действителната личност. Явно, че подобно решение не работи, защото за самата представа нито би могло да се каже, че не съществува, нито пък че притежава съответното качество в същият смисъл, в които говорим за действителния физически индивид. Ако преформулираме горните истинни твърдения според предложената интерпретация в по-точна форма, те биха се превърнали в неистинните изречения „Представата за Шерлок Холмс е велик детектив“ и „Представата за Шерлок Холмс не

⁴ Под една или друга форма логическите проблеми, свързани с референциалната теория са формулирани за пръв път от Г. Фреге. Виж Фреге, Г., „Върху понятието и предмета“, „Върху смисъла и значението“, „Функция и понятие“, пр. Т. Полименов, Философия на логиката (ранна аналитична философия), УИ „Св. Климент Охридски“, С., 2003.

съществува“. Ние можем да имаме представи за фикционални предмети и те да са част от нашия ментален живот, без от това да следват каквито и да е факти за реалните обекти в света.

Вторият клас от логически трудности е центриран около принципът на Лайбниц за взаимозаменяемост на идентичните. Най-общо той гласи, че значението на един сложен израз остава непроменено, ако една от неговите части се замени с друга, имаща същото значение. В случая със единичните термини, когато две имена „a“ и „b“ имат един и същ референт взаимозаменяемостта им в дадено изречение не променя стойността му по истинност. Референциалната теория за значението прави закона неприложим към твърденията за тъждество и интенционалните контексти. Както показва Фреге в статията „Върху смисъла и значението“ изреченията с формата „a=a“ и „a=b“ имат различни характеристики. Първото е аналитично и априорно, докато второто е синтетично и апостериорно познаваемо. Но ако приемем референциалната теория, разграничението в характеристики на твърденията не може да бъде обяснено. Известният пример на Фреге със „Зорница“ и „Вечерница“ илюстрира проблема. Явно е, че не можем просто да заменим „Зорница“ с „Вечерница“ в твърдението „Зорница е Зорница“ и да получим еквивалентно твърдение. Въпросът обаче не засяга само семантичното значение на собствените имена, но също така се свързва и с нашето разбиране на изреченията. Ако допуснем, че разполагаме с две имена „a“ и „b“ на един и същ обект, то ще следва, че всеки, който разбира изречение с формата „a е F“, трябва да разбира и изречението „b е F“. Отново примерът със „Зорница“ и „Вечерница“ се явява опровержение на подобна възможност. Така например Талес би могъл да знае, че Зорница е планета, без от това да следва, че той знае, че Вечерница е планета. Казано по общо принципът на Лайбниц не важи за контексти, които включват епистемични нагласи като „А мисли, че p“, „А вярва, че p“ и т.н.

Алтернативната дескриптивна теория предлагат нови логически подходи при анализа на семантичната роля на собствените имена, които целят да разрешат прагматичните и логически трудности, възникващи в рамките на референциалната концепция, но създават нови, които накратко ще изложат.

Дескриптивна теория за значението

Дескриптивната теория за значението в съвременната си форма е разработена от Г. Фреге. В тази посока той извършва две важни стъпки: първо, депсихологизира мисълта, и второ, въвежда смисъла на собствените имена в допълнение към тяхната референция. Ще скицирам накратко как се случва това. В „Основи на аритметиката“ Фреге формулира три фундаментални принципа: „винаги ясно да се отделя психологическото от логическото, субективното от обективното; никога да не се пита за значението на една дума изолирано, а само в контекста на пропозицията; никога да не се забравя разликата между понятие и обект.“ (Frege, 1950: xxii)

Нека в резюме да разгледаме тяхната същност и взаимовръзка. Под „психологическо“ Фреге има предвид действията и съдържанията на индивидуалните съзнания. В нашият контекст „идеите“ или „представите“ ще спадат към областта на субективното, тъй като те винаги се явяват нечийи. За разлика от Мил, чийто подход е психологически, Фреге изхожда от анализа на езика и от идеята, че хората имат споделен ресурс от знания, който се предава и реализира в комуникацията. Тогава би трябвало да се приеме, че значенията са нещо, което не е лично, а е интерперсонално достъпно и следователно обективно в противовес на чисто субективните идеи. Вторият принцип на Фреге допълва и пояснява първия. В традиционната логика се е приемала триадата – понятие, съждение, умозаклучение, като се е смятало, че основният логически компонент се явяват думите и съответно техните значения (или понятията), от тях чрез синтеза се образуват изречения (съждения) и накрая аргументите (умозаклученията). Подобна йерархия в анализа води необходимо до първоначалното самостоятелно изследване на семантичните характеристики на термините и съответно до психологическото им третиране, според което те по един или друг начин се отнасят до асоциираните идеи и менталните действия като анализ, абстракция, синтез, извършвани с тях. Фреге преобръща логическата последователност като поставя в основата понятието за истина и съответно мислите като онези обектите, при които може да се повдигне въпроса за техните стойности по истинност. Ако базисната категория е изречението и/или неговото значение, то тя се депсихологизира, тъй като ние разбираме изреченията, а не ги свързваме с представи и индивидуални когнитивни актове. Смисълът на едно твърдение се схваща от всеки, който владее в достатъчна степен езика и следователно той не спада към сферата на личното. Така Фреге изтласква мисълта от съзнанието и я третира като абстрактна, платоническа същност. Втората фундаментална идея е, че частите на смисъла на изреченията се получават посредством логически анализ. Схващането на мисълта е функция от схващането на смисъла на нейните компоненти. В случая с единичните изречения това изисква начин или метод, чрез който да можем се отнесем към или казано по-точно да можем да идентифицираме обекта, за който се говори. Теорията на Мил за непосредствената семантична релация не дава удовлетворителен отговор, тъй като ние сме в състояние да разбираме множество твърдения, в които участват единични термини, чийто референт не е даден в нагледа или изобщо не е наличен. Следователно единичните термини трябва да имат още един семантичен аспект, който Фреге нарича „смисъл“ и който се явява приоритетен по отношение на предметите. Какво представлява смисълът? Нека само за уточнение отбележим, че Фреге нарича самите обекти „значение“ на имената. След като предметът не е непосредствено възприемаем, то чрез името трябва да се познават някакви описателни условия, които уникално да го специфицират. Например ние нямаме пряко

запознанство с денотата на думата „Аристотел“, но я разбираме, защото схващаме определени дескриптивните характеристики, които се носят от нея, да кажем „ученикът на Платон и учителят на Александър Македонски“, „авторът на „Първа Аналитика““, „създателят на науката логика“ и т.н., и, които конкретен индивид трябва да притежава, за да се приеме за значение на името. Обобщено с всеки сингуларен термин се свързва смисъл („вида даденост“ по думите на Фреге), който представлява някакво определително описание (или група такива) с формата „F-ът“ и значение, което е обозначеният чрез него предмет (ако такъв е наличен) (виж Полименов, 2018: 200). Така в концепцията на Фреге семантичните характеристики придобиват и метафизическа интерпретация. Смисълът не е само онова, което знаем, когато използваме собствените имена, но се явява и обективно присъща характеристика на предметите, независима от информацията, която индивидите от съответната лингвистична общност притежават. Затова разбирането на Фреге се характеризира като съвременна версия на реализма.

Нека сега в груби щрихи да опишем как теорията на Фреге разрешава посочените по-горе прагматични и логически затруднения като започнем с последните. Първият клас се отнасяше до изречения, в които участват имена без референт. Както беше посочено, когато ги разбираме, разбираме концептуалните условия, които един обект трябва да удовлетворява, за да се счита за значение на името. За да можем обаче да определим стойността им по истинност е нужно на първо място да идентифицираме предмета и тъй като такъв не съществува, те не са безсмислени, а не са нито истинни, нито неистини. В частният случай с екзистенциалните изречения, отговорът на Фреге е, че те са своеобразен тип общи твърдения, в които се изразява, че определеното описание „F-ът“ се прилага или не се прилага уникално към някакъв обект, т.е. в тях се говори за понятието, а не за предмета. Вторият посочен по-горе проблем се отнасяше до принципа на Лайбниц за взаимозаменяемост на идентичните. В екстензионалните контексти, в които думите имат своето пряко значение, се оказва, че той не важи за закона за тъждеството. Тук отново въвеждането на смисъла ни помага да намерим решение. Когато в твърдения за идентичност се срещат различни единични термини, изреченията са информативни, тъй като имената се свързват с различни определителни описания. Участникът в езиковата комуникация би могъл да ги разбира, без да познава тяхната стойност по истинност и затова верификацията им е въпрос на апостериорно, емпирично изследване. Във връзка с интензионалните контексти, т.е. тези в които се срещат изрази като „X мисли, че ...“, „X вярва, че ...“ и др., Фреге открива необичаен отговор. Тъй като в такива сложни изречения става дума за когнитивно отношение, тяхната стойност по истинност не може да зависи от стойността по истинност на

подчинените изречения. Например твърдението „Талес е вярвал, че Зорница е звезда“ би могло да е истинно, макар в действителност Зорница да е планета, защото тук от значение е менталната нагласа на Талес към мисълта, а не фактическото положение на нещата. Следователно познавателните релации не се отнасят до състояния на нещата, а до смисли. От тук и решаващата крачка, която прави Фреге, е да приеме, че смислите са онова, което определя истинността на интенционалните контексти и, че в тях смисъла се превръща в значение на името. Така в класическата дескриптивна теория се преодоляват всички затруднения, които възникват в рамките на чисто референциалния подход, но се пораждат нови, които накратко ще разгледам.

Както беше посочено Фреге въвежда смисъла, за да обясни разбирането на изреченията в езиковата среда. Нека да приемем, че той е това, което се схваща от говорещия и слушащия. Платонистката интерпретация ни задължават да считаме смисъла на собствените имена за инвариантен компонент. Фактическото осъществяване на обмена на информация при реални условия се явява контрапример за константното значение на единичните термини. Напълно възможно е, а често и действително, двама души да свързват с един и същ знак различни смисли. Например единият от тях да приема, че значението на „Аристотел“ е „древногръцки философ, написал „Първа аналитика““, а другият да го асоциира с „учителят на Александър Македонски“. Явно, че подобни разминавания са недопустими в теория, тъй като според нея смисълът на имената е напълно обективен.⁵ Също така тя не дава задоволителен отговор на част от логическите проблеми, които е призвана да реши. Ако с едно и също име се свързват различни описания, защо тогава твърденията с формата „a=a“ да не са информативни? Бихме могли например с първото „a“ да имаме предвид характеристиката „F-ът“, а с второто характеристиката „F'-ът“. Така се оказва, че „a=a“ не е толкова различно, колкото Фреге предполага, от „a=b“. При всички положения за да се обясни по-точно ролята, която имат собствените имена е нужно да се приеме, че в лингвистичната общност съществува консенсус относно дескрипциите, които се свързват с тях. Какво по-точно обаче обхваща подобна конвенция – всички описания

⁵ Фреге отчита подобна възможност. Например в „Мисълта“ има следният пасаж: „Да допуснем по-нататък, че Херберт Гарнер знае, че д-р Густав Лаубен е роден на 13-ти септември 1875 в N. N. и че това не е вярно за никого друго; но че не знае къде живее сега д-р Лаубен, нито каквото и да е друго за него. Да приемем, че от своя страна Лео Петер не знае, че д-р Густав Лаубен е роден на 13-ти септември 1875 в N. N. Тогава Херберт Гарнер и Лео Петер, доколкото се взема под внимание собственото име „д-р Густав Лаубен“, не говорят един и същ език, макар че в действителност обозначават с това име един и същ мъж; защото не знаят, че правят това...От казаното следва, че при едно собствено име е важно как е даден този или тази, или това, което то обозначава...Ето защо трябва да се изисква с едно собствено име да бъде свързан един единствен начин, по който е даден този или тази, или това, което то обозначава.“, Фреге, Г., „Мисълта“, *Логически изследвания*, пр. Т. Полименов, KHORA, бр. 2, 2001, стр. 26-27.

или поне едно (а може и повече) от тях, за което се приема, че е логически приоритетно? Следвайки Сърл ще видим аргументите срещу идеята, че собствените имена се асоциират с някакъв набор от уникални характеристики, независимо от техния брой.⁶ Ако приемем, че институцията на собствените имена има конвенционална природа, то означава, че те притежават дефиниции, в които се излагат необходимите и достатъчни условия, на които обектът трябва да отговаря, за да бъде носител на името. Разликата между единичните и общите термини се състои именно в това, че първите нямат определения, тъй като каквито и описания да подберем, те винаги ще имат случаен, а не необходим характер. Също така идеята, че имената са еквивалентни на непроменлива дескрипция или конюнкция от такива води до факта, че при субституцията на описанията на местата на единичните термини някои (или всички) истинни твърдения ще окажат аналитични, а някои (или всички) неистинни самопротиворечиви. От тук следва идентифицирания от Мил проблем, че предметите трябва да притежават същностни уникални черти, което е най-малкото странно.

Един възможен подход за изход от дилемата

Мил и Фреге принадлежат на различни философски традиции. Ако за Мил логиката се свежда до психологията и само в нейните термини можем да обясним функционирането и принципите на мисленето и езика, за Фреге логиката трябва да бъде рязко отделена и обособена и ние можем да разберем семантиката на различните категории изрази като я поставим в областта на обективно недействителното или, казано по друг начин, в областта на абстрактните същности. Дали дилемата лично и субективно и обобщодостъпно и обективно не е фалшива? Можем ли да помислим за трети път, които да бъде основан на реалната езикова практика и да не ни обвързва с преживяванията на индивидите, нито да ни ангажира с допълнителни онтологически допускания? Именно такъв е подходът, който избира Дж. Сърл в статията „Собствените имена“. Той изхожда от идеята, че езикът е вид социална дейност, обусловена от правила. Така прагматиката става логически по-първична от семантиката и в нейните категории като речево действие, акт на предикация и др. ще могат да се обяснят и понятията за истина, значение и референция. Затова, според него, централният въпрос е „каква е уникалната функция на собствените имена“ (Сърл, 2008а: 177) в езика, която ги отличава от всички останали единични термини? За да я обясни той използва въведеното то П. Стросън в „За реферирането“ понятие за пресубпозиция. Тя се дефинира по следния

⁶ Предложените от Сърл аргументи срещу теорията на Фреге могат да бъдат намерени в: Сърл, Дж., „Собствени имена“, *Философия на логиката II*, пр. А. Бешкова, Изток-Запад, С., 2008 и Searle, G., *Speech Acts*, Cambridge University Press, С., 1969, ch. 7.

начин: едно изречение S1 е пресубпозиция на друго изречение S2, когато ако S1 е неистинно, то S2 няма стойност по истинност. С употребата на едно собствено име говорещият предполага, че реферираният обект съществува и, че може да бъде идентифициран то аудиторията. Както посочва Стросън той не твърди това експлицитно, а го предполага. (Чорбаджиева, 2017) В контраст на определителните описания с употребата на собствените имена не се определят константно някакви характеристики на обектите. При рефериращите им употреби се предполага, че обектът има конкретни качества, т.е. че някакви уникално рефериращи описателни изказвания са истинни за него. В своята съвкупност те представляват една включваща дизюнкция, която съдържа необходимите и достатъчни условия за прилагане на имената. В този пункт Сърл въвежда централната специфика на собствените имена, а именно понятието за неопределеност на смисъла. Този сноп от описания не постоянен и може да варира при различните хора и в различните ситуации. Затова за разлика от дескрипциите те не се носят на повърхността и така да се каже не се утвърждават категорично.

Именно отслабеният характер на теорията дава възможност да решим изложените по-рано проблеми, които създава философско-логическата концепция на Фреге. По отношение на негативните екзистенциални твърдения тяхната експлицитна логическа структура е, че достатъчен брой от конвенционалните пресубпозиции са неистинни. Във връзка с идентичността и интенционалните контексти са отворени двете алтернативни възможности. Твърденията за тъждество биха могли да бъдат както анаитични, така и синтетични в зависимост от съвпадението или разминаването на описателните пресубпозиции.

В заключение със сноп-теорията на Сърл се премахва онтологическата необходимостта на случайните събития, решения и факти като същевременно се запазва спецификата на собствените имена. Обобщено те винаги имат реферираща употреба, но са логически свързани с качествата на реферираната от тях вещь по „отслабен начин“ (Сърл, 2008b, стр. 180).

Литература:

Полименов, Т., (2018). *Истина и смисъл (Категории на логическия анализ на езика)*. София: УИ „Св. Климент Охридски“.

Сърл, Дж., (2008). Собствени имена. Във: *Философия на логиката II*. София: Изток-Запад.

Фреге, Г., (2021). Мисълта. Във: *Философия на езика*. София: УИ „Св. Климент Охридски“.

Фреге, Г., (2003). Функция и понятие. Във: *Философия на логиката (ранна аналитична философия)*. София: УИ „Св. Климент Охридски“

Фреге, Г., (2003). Върху смисъла и значението. Във: *Философия на логиката (ранна аналитична философия)*. София: УИ „Св. Климент Охридски“.

Фреге, Г., (2003). Върху понятието и предмета. Във: *Философия на логиката (ранна аналитична философия)*. София: УИ „Св. Климент Охридски“.

Чорбаджиева, Е., (2017). Връзката между референция и съществуване в рамките на Ръселовата теория за обозначаването. *Nota Bene*, 37.

Searle, G., (1969). *Speech Acts*. Cambridge: Cambridge University Press.

Tugendhat, E., Wolf, U., (1986). *Logisch-semantische Propädeutic*. Stuttgart: Reclam.

Frege, G., (1950). *The foundations of arithmetic*. Oxford:Blackwell.

Mill, John, St., (1974). *A System of Logic Ratiocinative and Inductive*. London: Routledge and Kegan Paul.